

Õiguskantsler

Hr Maarjo Mändmaa
AS Hoolekandeteenused
info@hoolekandeteenused.ee

Teie nr

Meie 14.08.2018 nr 7-7/180794/1803467

Kontrollkäigu kokkuvõte Vao Keskuse Vägeva üksus

Lugupeetud härra Mändmaa

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 04.06.2018 ette teatamata Varjupaigataotlejate Majutuskeskuse Vao Keskuse Vägeva üksust (edaspidi: keskus).

Väga hea mulje jättis keskuse personali vastutulelik suhtumine elanikesse ning valmisolek igapäevamuresid kiiresti lahendada. Keskuse elanikele on tagatud tervishoiuteenused: esmane tervisekontroll, võimalus käia kohaliku perearsti ning eriarstide vastuvõtul. Vajadusel kasutatakse vastuvõtul tõlgi abi. See võimaldab patsiendil arstiga usalduslikult suhelda ning tagab tervishoiuteenuse osutamisel adekvaatse infovahetuse. Tarvilikud ravimid saadakse hõlpsasti. Keskuses elavad lapsed on saanud tasuta käia hambaarsti juures ning elanikud saavad soovi korral psühholoogilist nõustamist. Väärib kiitust, et kooliealised lapsed käivad kohalikus koolis ning õpivad tõhusalt eesti keelt. Keeleõpe toimub ka keskusel, kus elanikud saavad ka vabaajategevuses osaleda.

Kahjuks ei ole keskusel elavatel lasteaiaaegistel lastel endiselt võimalik käia lasteaias. Õiguskantsler juhtis sellele tähelepanu juba 2014. aastal Varjupaigataotlejate Majutuskeskuse Vao Keskusesse tehtud [kontrollkäigul](#). Keskuses ringkäiku tehes jäi mulje, et lastel on vähe eakohaseid mänguasju ning huvitegevust. Vältida tasuks olukorda, kus nt naistearsti juurde minnes on keskuse juht sunnitud patsiendi ja arsti vahelises suhtluses osalema tõlgina. Kuna keskusel on hulk vabu tube, võiks kaaluda võimalust paigutada pered eraldi korteritesse.

Nõunikud tutvusid kontrollkäigul keskuse hoone ja territooriumiga, vestlesid keskuse elanike ja töötajatega ning tutvusid elanikke puudutavate dokumentidega. Peale selle vestles õiguskantsleri nõunik keskuse elanikele tervishoiuteenust osutava perearstiga.

Lasteaias käimine

Kontrollkäigu ajal elas keskusel neli lasteaiaaegist last, kellel ei oleks ka vanemate soovil võimalust lasteaias käia. Kahjuks on siiani selgusetu, kuidas lasteaias käimist korraldada ning kes kannaks vastavad kulud.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Suhtlus omaealiste kohalike lastega teeks keskuses elavate laste integratsiooni latusamaks. See aitaks kaasa keeleõppele ja sõprussuhete loomisele ning lapsed õpiksid nõnda paremini tundma kohalikku kultuuriruumi. Eriti oluline on see koolieelikutele, kes saaksid lasteaia toel ka koolis ilmselt paremini hakkama. Samal ajal kui lapsed on lasteaias, võiksid keskuses elavad pereemad soovi korral osaleda mugavamalt keskuse keeletundides, mis on oluline nende parema lõimumise jaoks. Samuti võiksid praegu lastega kodus olevad naised sel juhul käia tööl.

Õiguskantsleri nõunik on võtnud ühendust eri osapooltega, kes mõistavad keskuse laste lasteaias käimise olulisust. Loodetavasti on võimalik riigi, kohaliku omavalitsuse ning keskuse koostöös leida lahendus. Palun keskusel teha pingutusi, et sellele kaasa aidata.

Õiguskantsler jälgib ka edaspidi, kuidas rändetaustaga lapsed alusharidust omandada saavad.

Lastele organiseeritud tegevus

Ühiskasutatavates ruumides ja keskuse territooriumil olid mõned lastele mõeldud mänguasjad, raamatud jm. Huviringe, nagu käsitöö, laulmine või liikumine, regulaarselt ei toimu. Lapsed osalevad siiski keskuses toimuvatel üritustel (nt „Kohanemiskohvik“) ning keskuse töötaja juhendatud tegevuses. Samuti on lastel töövihikuid. Õiguskantslerile teadaolevalt saavad Vao keskuses elavad lapsed osaleda kaks korda nädalas Keelepisiku keeltekooli keeletundides. Kuivõrd Vägeval ei olnud 2015. aastal veel majutuskeskust, siis tollal AMIF-i (Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond) kaudu saadud toetuse eest seni keskuses lastele keeleõpet korraldatud ei ole.

Vägeva keskusesse paigutatakse peamiselt lastega pered. Seejuures elavad nii rahvusvahelise kaitse taotlejad kui ka juba kaitse saanud isikud keskuses praktilistel põhjustel sageli kauem kui mõned kuud. Kohalikes lasteaiades ei ole aga praegu lastel võimalik käia. Eakohased mänguasjad ning pidev, arendav ja mõtestatud tegevus on vajalik kõigile lastele, eriti võõrast kultuuriruumist tulnud lastele. Organiseeritud tegevuse olulisust on rõhutanud ka piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa komitee oma [2007. aastal antud soovitus](#) Hispaaniale (p 152) ning [2016. aasta soovitus](#) Ungarile (p 44).

Palun täiendage keskuse lastele sobivate mänguasjade ja raamatute valikut ning kaaluge võimalust korraldada lastele keskuses regulaarselt huvitegevust.

Tõlkimine arsti vastuvõtul

Keskuse elanike hinnangul saavad nad arsti juurde minna raskusteta. Kiiduväärt on, et keskuse juht seisab hea selle eest, et vajadusel jõuaksid inimesed kiiresti perearsti ning eriarsti vastuvõtule.

Vestluste käigus selgus, et spetsiifiliste küsimuste korral kaasatakse arsti vastuvõtule ka tõlk. Mõnikord ei ole tõlk siiski kättesaadav ning sellisel juhul abistab inimesi keskuse juhataja (nt naistearsti visiidil). Kuigi teatud keelte tõlkide nappus on mõistetav ning ette võib tulla eriolukordi, ei ole üldjuhul sobiv lahendus, kui keskuse personal osaleb tõlgina. Õiguskantsler juhtis sellele tähelepanu juba [2014. aastal tehtud kontrollkäigu](#) soovitusel. Eeskätt tuleb vältida olukorda, kus keskuse töötajate kaasamine tõlkimisel oleks keskuse elanikele sundlahendus.

Perede paigutamine

Üldjuhul olid pered paigutatud keskuses läbimõeldult ning arvestades rahvuskultuurilisi eripärasid. Siiski jäi silma, et ühes kahetoalises korteris elasid koos kolme- ja neljaliikmeline pere, kuigi keskuse hoones oli vaba elamispinda.

Mõisteta on, et keskus hoiab vabu tube edaspidi saabuvate perede jaoks. Kui aga lähiajal ei ole teadaolevalt suuremat arvu inimesi keskusesse saabumas ning vabu tube on piisavalt, tasub kaaluda võimalust anda n-ö vaiksamal ajal perede kasutusse veidi suurem elamispind.

Õiguskantsler ootab Teie seisukohta hiljemalt 03.09.2018.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise